

Табенська О. І.

*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності,
готельно-ресторанної справи та туризму
Вінницького національного аграрного університету*

Tabenska Oksana

*Senior Instructor of Management Foreign Economic Activity,
Hotel and Restaurant Business and Tourism Department
Vinnytsia National Agrarian University*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В НІМЕЧЧИНІ

Анотація. Розглянуто перспективи розвитку внутрішнього туризму у Німеччині, трансформацію системи місцевого самоврядування на прикладі громад землі Бранденбург, де акцент був визначений для туризму і кіноіндустрії. Проаналізовано заклади розміщення та харчування міста Котбуса, переваги створення проєктної моделі туристично-рекреаційного кластера для розвитку регіону. Досліджено планування інноваційної діяльності підприємств готельно-ресторанного бізнесу та туризму і прогнозування їх розвитку, використання місцевих науково-дослідницьких організацій та їх інтеграції, розвиток нових сфер бізнесу, стартапів. Визначено, що характерною особливістю міста Котбус і регіону є різноманітність представників різних галузей. Котбус як центр для ведення підприємницької діяльності має потужний науковий і освітній потенціал для проведення наукових досліджень. Розглянуто ефективну діяльність Rapoama-Rosset Holding – багатопрофільного холдингу, що функціонує у Латвії та Німеччині. Група консолідує низку компаній і здійснює управління, контроль своєї інвестиційної діяльності у сфері нерухомості, фінансів та інноваційних технологій.

Ключові слова: туризм, інноваційна кластерна модель, інтеграція, засоби розміщення туристів, заклади ресторанного господарства.

Вступ та постановка проблеми. Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіонів, підвищення їхньої конкурентоздатності неможливі без подолання проблем міжрегіональних відмінностей, ліквідації кризових явищ і відсталості у розвитку окремих територій країни. Під час управління економічним розвитком окремого регіону доцільно виділяти всі вищенаведені відносно самостійні цілі і здійснювати моніторинг їх досягнення. Зокрема, разом із моніторингом стану регіонального виробництва і динамікою грошових доходів населення необхідно відстежувати й інші найважливіші параметри економічного розвитку.

Наявність і рівень якості освіти, дитячих садків, інших освітніх установ і їх доступність, а також рівень освіти і кваліфікації людей – найважливіші параметри рівня розвитку будь-якого регіону. Постачання продуктів харчування, контроль їх якості, дотримання прав споживачів на роздрібному ринку – це також параметри оцінки рівня регіонального розвитку.

Рівень фізичного і психічного здоров'я населення, тривалість життя, рівень розвитку системи охорони здоров'я та її доступність, стан навколишнього середовища – також важливі критерії оцінки соціально-економічного розвитку регіону [1, с. 1–10].

Необхідно зазначити, що територія сучасного Бранденбурга увійшла до радянської зони окупації, в якій було видано Демократичне положення про громадян 1946 р., яке поширювалося разом із Бранденбургом на Померанію, Саксонію, Тюрінгію та Саксонію-Ангальт. Земля Бранденбург, наприклад, була розподілена на три округи: Котбус, Франкфурт-на-Одері та Потсдам.

Дані трансформаційні заходи вимагали появи нових економічних структур, нових способів мислення і вимог щодо навчання з боку всіх зацікавлених сторін колиш-

ньої системи, а також створення нових інститутів і нових структур економічної підтримки. Окрім залучення інвесторів до загального процесу приватизації, акцент був зроблений на забезпеченні й зміцненні стабільності традиційних для НДР галузевих полюсів у різних частинах землі Бранденбург (Bestandssicherung). Це включало туризм і кіноіндустрію навколо Потсдама і Гафельланда, а також сприяння розвитку промисловості в середніх містах [2, с. 4–9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Цілі та критерії соціально-економічного розвитку окремого регіону досліджує вчений-економіст А.В. Бурдун, кластерний підхід до формування та розвитку туристських дестинацій з урахуванням туристського потенціалу міст аналізує вчений К.К. Войтенко, а також Програма для України з розширення прав і можливостей на місцевому рівні, підзвітності та розвитку «U-LEAD з Європою», яка спільно фінансується Європейським Союзом та його країнами-членами Данією, Естонією, Німеччиною, Польщею та Швецією, розглядає регіональні полюси зростання, розуміння інструменту, аналіз передумов його успіху і виявлення принципів для можливості перенесення в український контекст; О. Танасійчук аналізує, як туристична Німеччина очікує українців.

Метою даної роботи є дослідження ефективного розвитку сфери туризму в Німеччині, а саме у місті Котбусі, ознайомлення з інноваційною діяльністю закладів розміщення, а також різноманітних кафе та ресторанів; аналіз діяльності туристичної сфери, її трансформації після об'єднання Німеччини, співпраці органів місцевого самоврядування, громадських організацій, туристичних фірм, музеїв, закладів освіти і науки; визначення сутності територіально-функціональної структури рекреаційно-туристичного кластера, забезпечення підвищення економічної

ефективності господарської діяльності кластерів на регіональному рівні.

Результати дослідження. П'ять нових федеральних земель відіграють у туризмі важливу роль. Для багатьох регіонів на сході Німеччини після возз'єднання туризм став шансом знову ефективно вдосконалити свою діяльність в економічному сенсі. Відомі ландшафти, такі як Шпревалд, традиційні міста культури Дрезден чи Ваймар або балтійські курорти на кшталт Бінца на острові Рюген, приваблюють туристів із Німеччини та з-за кордону. Байдуже, скільки вже побачено – є ще багато чого відкривати, переживати, святкувати й дивуватися в країні туризму Німеччині [3, с. 1].

Міський туризм є найбільшим сегментом німецької туристичної галузі. У містах відзначається зростання числа поїздок німецьких та іноземних туристів. Причинами подорожей є бажання взяти участь у культурних подіях або спортивних заходах.

Міста, що протягом багатьох років займають провідні позиції у німецькій статистиці туризму, завдяки різноманітному асортименту послуг і значній кількості заходів приваблюють усе більше відвідувачів, які бажають здійснити екскурсію, цікаво провести вихідні дні або невелику відпустку. Особливо помітна тенденція до коротких відпусток, що забезпечує міському туризму ще більшу популярність [4, с. 1].

Досвід Німеччини свідчить, що держава, яка зацікавлена у розвитку туристичної галузі, повинна фінансувати розвиток цієї галузі як усередині країни, так і за кордоном, при цьому фінансування має спрямовуватися не лише на рекламні заходи, а й на глибокі маркетингові дослідження, підвищення інформаційної прозорості і додаткову освіту працівників туристичної індустрії, яка повинна відповідати світовим стандартам.

Більше уваги стало приділятися використанню місцевих науково-дослідницьких організацій та їх інтеграції в сприяння розвитку нових сфер бізнесу і стартапів. Це також був час, коли кластерна політика і зміцнення ендогенних потенціалів стали більш прийнятними в межах ЄС у цілому, а не тільки в Бранденбурзі.

Поєднання стратегії кластерної компетенції, яка впроваджується землею Бранденбург та РПЗ, призвело до регіональної та просторової конкретизації кластерного підходу. Це дало змогу практично впроваджувати кластерний підхід на місцевому рівні, а також зосередити акцент на врахуванні конкретної ситуації на існуючих локальних конкурентних потенціалах [2, с. 17].

Котбус – це одне з небагатьох міст Німеччини, в якому ще залишилися площі для розвитку бізнесу: достатній потенціал є як для розміщення промислових підприємств, так і для комерційних площ. Після відкриття Технологічного і індустріального парку (TIP) Котбус став володарем найбільшої суцільної промислової зони Бранденбурга.

Характерною особливістю міста і регіону є різноманітність представників різних галузей. Широко поширені такі галузі, як енергокомплекс та енергетичні технології (включаючи природоохоронні), металообробка, машинобудування, гірнична справа, техніка шляхів сполучення, медійна, інформаційна та комунікаційна галузь, харчова промисловість, а також сфера послуг і сервісу.

Окрім того, Котбус як центр для ведення підприємницької діяльності має відмінний науковий і освітній потенціал для проведення наукових досліджень.

Окрім інноваційних підприємств середнього розміру, у місті є й великі концерни, а також холдинги. Об'єднання науки, досліджень і бізнесу для створення висококвалі-

фікованих робочих місць у Котбусі і регіоні є важливою метою для всіх залучених сторін [5, с. 1].

Необхідно зазначити, що послуги торгівлі, транспорту, готельно-ресторанної справи, туризму в загальному обсязі галузей у сфері послуг становлять 25%, що значно перевищує частку інших галузей.

Історичну будівлю в південній частині міста займає готель Hotel Am Seegraben, який оточує гарний доглянутий сад. Готель буде до вподоби тим відвідувачам, хто віддає перевагу відпочинку в стильній сучасній атмосфері, його номери були декоровані у світлих тонах і укомплектовані суворими меблями зі світлого дерева. Вишукані особливості кімнат надають саме килимове покриття і гардини лавандового кольору, помешкання прикрашають яскраві сучасні картини і такі ж яскраві світильники. У загальнодоступних зонах готелю можна побачити значну кількість цікавих картин, гарних меблів у стилі минулих років та оригінальні елементи сучасного оздоблення.

Готелі, які пропонує відвідувачам місто Котбус, відображено на рис. 1.

Для забезпечення комфортних умов для місцевих мешканців та туристів у Котбусі створено значну кількість привабливих дизайнерських готелів, у самому центрі міста знаходиться сучасний SORAT Hotel Cottbus. Він займається ефективним історичним будівництвом і пропонує на вибір туристам номери з оформленням білого кольору. Узагальнюють композицію аксесуари червоного кольору: дизайнерські килими та тканини, а також предмети меблів і підібрані композиції з живих квітів.

Обов'язково варто звернути увагу на найбільш відомий готель Котбуса Radisson Blu Hotel Cottbus. Вишуканий готель із витонченою романтичною атмосферою знаходиться в кількох кроках від залізничного вокзалу, він має власні СПА-салон і тренажерний зал. Усі гості готелю отримують право вільного доступу до СПА-центру, в якому є кілька видів сауни і великий критий басейн із застеленим дахом.

Готель Hotel & Gasthof Zum Postkutscher є унікальним закладом, відомим далеко за межами міста. Уже понад 70 років готелю вдається зберігати у своїх стінах неповторну історичну атмосферу. Його атмосфера неймовірно цікава і нагадує атмосферу колоритного національного музею, тут всюди можна побачити предмети старих меблів, цікаві іграшки, твори мистецтва та ще значну кількість інших цікавих речей, в яких знайшла втілення історія.

Готель сподобається прихильникам гастрономічного туризму, у його сімейному ресторані можна спробувати класичні національні страви й найкращі сорти місцевого пива [7, с. 1].

Одним із найвідоміших ресторанів у місті є Stadtwachter, який пропонує відвідувачам скуштувати популярні страви німецької кухні. Тут відмінно готують яловичу печінку, можна спробувати тушковане м'ясо з овочами, а також класичний шніцель. Ресторан має у своєму розпорядженні власну пивоварню, в якій варять відмінне пшеничне пиво.

У сімейному ресторані Sebastian's Cottbus можна спробувати оригінальні страви, які готують за неповторними домашніми рецептами. Тут відвідувачі мають змогу скуштувати типові німецькі страви, у тому числі різні види м'ясного рагу і страви з квашеної капусти. Серед фірмових страв обов'язково варто відзначити пасту в томатному соусі. У теплу пору року Німеччина пропонує своїм гостям численні й досить різноманітні туристичні пам'ятки як у міських умовах, так і на природі. Петра Хедорфер перераховує лише деякі: ознайомлювальні тури, відвідування заходів, шоп-тури, відпочинок в сегменті Луху

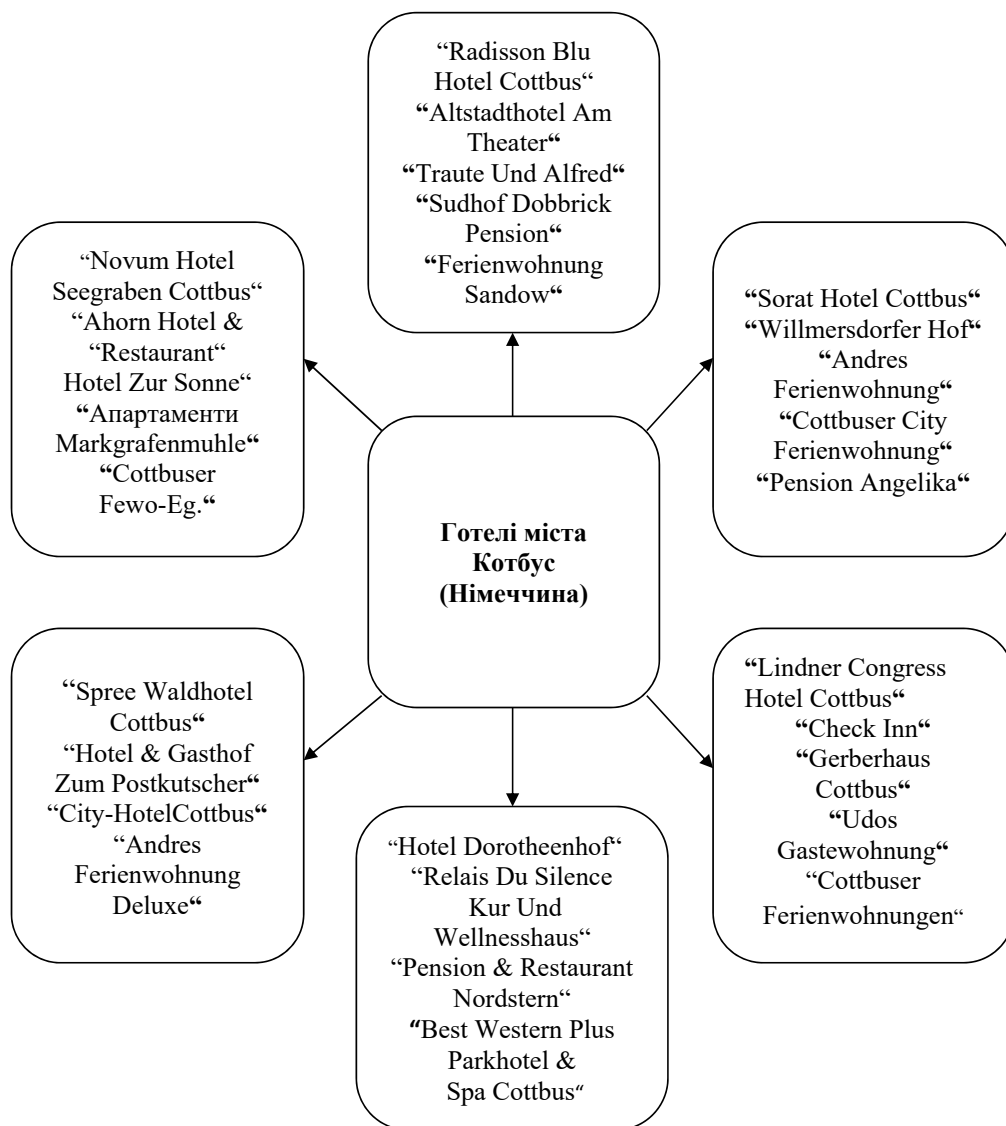

Рис. 1. Готелі міста Котбус (Німеччина)

Джерело: сформовано автором на основі [6, с. 1]

Smart і активний відпочинок у поєднанні з кулінарною регіональною кухнею.

Різноманітні заклади харчування міста Котбус (Німеччина) відображено на рис. 2.

Серед місць, які зацікавлять тих, хто раніше не відвідав ФРН, а тих, хто відвідав, зацікавлять знову, можна назвати передусім столицю Берлін із його 800-річною історією, чудовими музеями та концертними залами, звичайно, Рейхстагом, Берлінською стіною, зоопарком, а також заворожливої краси пейзажі Баварії із замком Нойвайнштайн, середньовічні містечка з особливою атмосферою, гірськолижні курорти. Потсдам із його парками і Дрезден із музеями. Балтійське узбережжя з піщаними пляжами та оздоровчими процедурам [8, с. 1].

Для формування та розвитку конкурентних туристських дестинацій у туризмі широко використовується кластерний підхід. У стратегії розвитку регіонів кластерний підхід являє собою форму територіально-галузевої організації виробництва, що сприяє реалізації інноваційних підприємницьких проєктів економічного розвитку, зумовлює синергійний ефект взаємодії з науковими, про-

ектними інститутами за зацікавленої участі регіональних і муніципальних органів управління [9, с. 26–31].

Окрім того, кластерний підхід у сфері туризму активізує підприємництво через концентрацію ділової активності, тому сприяє створенню робочих місць, доходів, поліпшенню якості туристичних послуг, життя населення на території його запровадження. Успішна діяльність здійснюється завдяки зростанню конкурентоспроможності, можливості інтеграції інтелектуальних, природно-рекреаційних, трудових, фінансових матеріальних ресурсів у забезпеченні якості виробництва та послуг, що надаються.

Об'єднання у кластерні мережі посилює роль дрібного, середнього підприємництва, дає змогу використати його інноваційний потенціал, розширює можливості виходу на світовий ринок [10, с. 79–89].

Ефективно забезпечують свою господарську діяльність й інші інтегровані структури. Провідні російські вчені-економісти Т. Ліпницький та П. Нікіфоров зазначають, що основне завдання галузевого холдингу – організація оперативної взаємодії підприємств, які функціонують

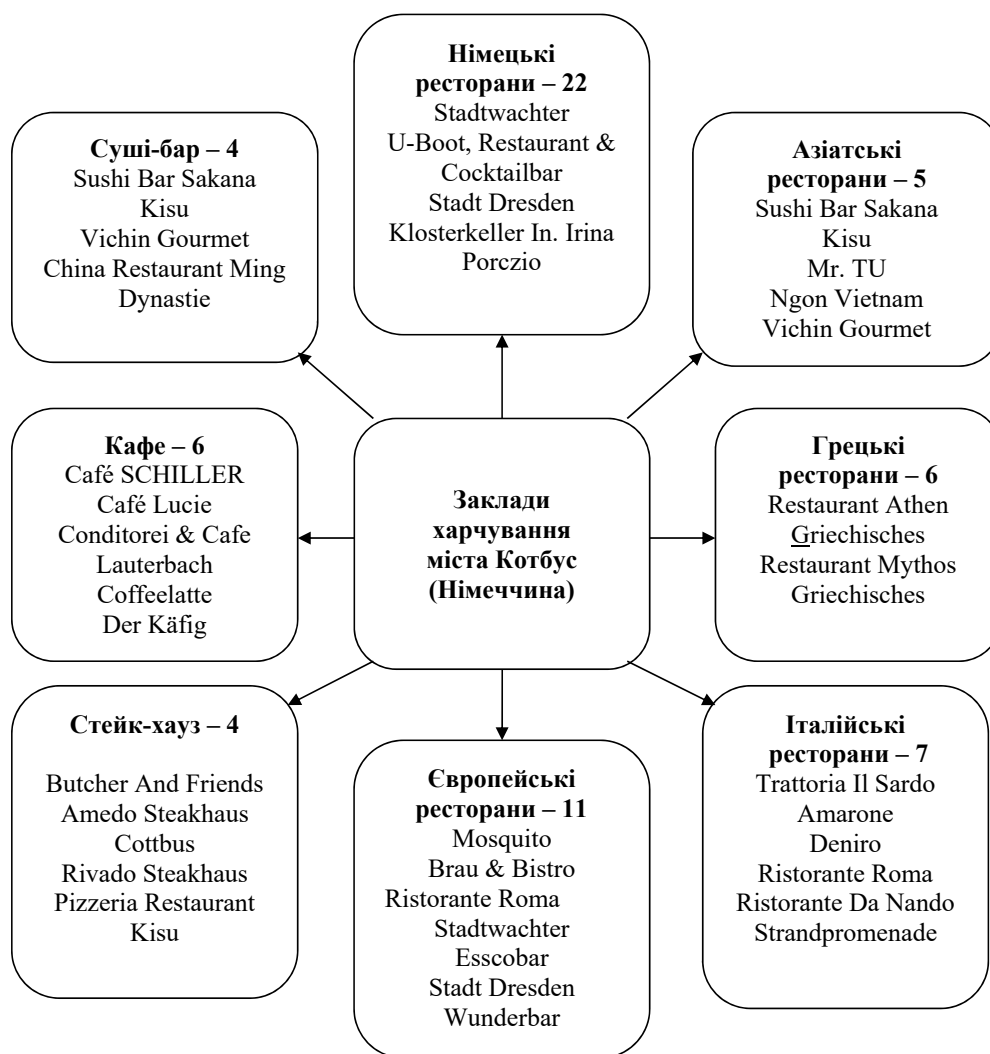

Рис. 2. Заклади харчування міста Котбус (Німеччина)

Джерело: сформовано автором на основі [7, с. 1]

у його складі, а також створення, оптимізація й реалізація їх інвестиційного і виробничого потенціалу [11, с. 41–45].

У місті Котбус ефективно функціонує Panorama-Rossel Holding – багатопрофільний холдинг, що веде свою діяльність у Латвії та Німеччині. Група консолідує низку компаній і здійснює активне управління та контроль своєї інвестиційної діяльності у сфері нерухомості, фінансів і інноваційних технологій. В основі інвестиційної стратегії лежать прогнозований ризик, стійкий бізнес і довгострокова перспектива.

Panorama-Rossel Holding є міжнародною групою компаній, яка діє у сфері нерухомості, фінансів і реалізації проектів з упровадження інноваційних комплексних рішень у галузі медицини. Уже понад 10 років успішно займається розвитком торгових, офісних і житлових будівель у Латвії та Німеччині. Штаб-квартира в Ризі і філія в Берліні гарантують ефективну підтримку проектів у різних регіонах і країнах Європи.

У своїй діяльності холдинг прагне дотримуватися міжнародних стандартів корпоративного управління, які сприяють успішному розвитку бізнесу і досягненню поставлених стратегічних завдань. Також інтегрована структура будує сучасні комплексні проекти, керуючись концепцією розвитку міста Котбус та регіону. Знаходити

баланс між потребами даного регіону, природою і навколишнім ландшафтом – це одночасно і виклик, і об'єкт вигідних інвестицій [12, с. 1].

Висновки. У статті визначено, що характерною особливістю міста Котбус і регіону є різноманітність представників різних галузей. Поширені галузі: енергетичні технології (включаючи природоохоронні), машинобудування, гірнична справа, техніка шляхів сполучення, медійна, інформаційна галузі, харчова промисловість, а також сфера послуг і сервісу.

Для вдосконалення функціонування сфери туризму досліджено практичний досвід господарської діяльності інтегрованих структур, які створюють сприятливі умови для розвитку виробництва, реалізації продукції, надання послуг.

Розглянуто ефективну діяльність Panorama-Rossel Holding – багатопрофільного холдингу, що функціонує у Латвії та Німеччині. Група консолідує низку компаній і здійснює управління, контроль своєї інвестиційної діяльності у сфері нерухомості, фінансів та інноваційних технологій.

Необхідно продовжувати дослідження переваг створення інноваційної кластерної моделі для розвитку регіонів на основі синергійного ефекту. Зарубіжний досвід свідчить, що ефективний розвиток територій можливий за умови створення інтегрованих структур.

Список використаних джерел:

1. Бурдун А.В. Цілі та критерії соціально-економічного розвитку регіону. *Державне будівництво*. 2008. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2008_1_37. <http://isic.org.ua/2017/08/> (дата звернення: 22.11.2020).
2. Велтрінг Ф. Регіональні полюси зростання. Розуміння інструменту, аналіз передумов його успіху і виявлення принципів для можливості перенесення в український контекст. Київ : Мезопартнетр, 2019. 24 с. URL: http://ck-oda.gov.ua/docs/2019/30052019_2.pdf (дата звернення: 15.01.2020).
3. Стиль життя. Сталій туризм. Факти про Німеччину : актуалізоване видання / М. Бішоф та ін. Франкфурт-на-Майні ; Берлін : Fazit Communication GmbH, 2018. 180 с. URL: <https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/uk/kategoriyi/styl-zhyttya/stalyu-turyzm> (дата звернення: 22.11.2020)
4. Zahlen-Daten-Fakten. *Deutschertourismusverband*. 2011. URL: <https://www.deuschertourismusverband.de/service/touristische-informationsnorm-tin.html> (дата звернення: 15.01.2020).
5. Індустріальні парки Котбуса. URL: <https://www.egc-cottbus.de/ru/kotbus-predlagaet/zhizn-i-zhilaja-sreda> (дата звернення: 15.01.2020).
6. Пам'ятки Котбуса – що подивитися. Повний гід по знакових місцях. URL: <http://www.orangesmile.com/destinations/cottbus/index.htm> (дата звернення: 15.01.2020).
7. Готелі та ресторани Котбуса. URL: <https://www.agoda.com/uk-ua/altstadthotel-am-theater/hotel/cottbus-de.html?cid=-218> (дата звернення: 15.01.2020).
8. Танасійчук О. Туристична Німеччина чекає українців. *Укрінформ. Мультимедійна платформа іномовлення України*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2247361-turistichna-nimecchina-cekae-na-uk-rainciv.html> (дата звернення: 22.11.2020).
9. Войтенко К.К. Кластерний підхід до формування та розвитку туристських дестинацій з урахуванням туристського потенціалу міст. *Комунальне господарство міст*. 2014. Вип. 117. С. 26–31.
10. Дишловий І.М. Питання формування та функціонування кластерів у рекреаційно-туристичному комплексі регіону. *Економічні інновації*. 2011. Вип. 44. С. 79–89.
11. Липницький Т. Особенности реорганизации и управления агрохолдингом при выполнении государственного оборонного заказа. *АПК: экономика, управление*. 2013. № 3. С. 41–45.
12. Міжнародна група компаній Panorama-Rossel Holding. URL: <http://panorama-rossel.com/ru/about/> (дата звернення: 22.11.2020).

References:

1. Burdun A. (2008) Tcili ta kryterii socialno-ekonomichnogo rozvytku regionu [Goals and criteria of socio-economic development of the region]. *State Construction*, no. 1. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2008_1_37 (accessed 22 November 2020). (in Ukrainian)
2. Veltrinh F. (2019) Rehionalni poliusy zrostannia. Rozuminnia instrumentu, analiz peredumov yoho uspikhu i vyavlennia pryntsyviv dlia mozhlyvosti perenesennia v ukrainskyi kontekst [Regional growth poles. Understanding the tool, analyzing the prerequisites for its success and identifying principles for the possibility of transfer to the Ukrainian context]. Kyiv: Mezopartnetr, 2019. 24 p. Available at: http://ck-oda.gov.ua/docs/2019/30052019_2.pdf (accessed 15 January 2020). (in Ukrainian)
3. Bishof M., Shovistre E., Kliais K., Ville Y. (2018) *Styl zhyttia. Stalyi turyzm. Fakty pro Nimechchynu* [Facts about Germany]. Frankfurt-na-Maini, Berlin: Fazit Communication GmbH. 180 p. Available at: https://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/uk/kategoriyi/styl-zhyttya/stalyu-turyzmStyl_zhyttia.
4. Zahlen-Daten-Fakten. *Deutschertourismusverband* (2011). Available at: <https://www.deuschertourismusverband.de/service/touristische-informationsnorm-tin.html> (accessed 15 January 2020).
5. Industrialni parky Kotbusa. Available at: <https://www.egc-cottbus.de/ru/kotbus-predlagaet/zhizn-i-zhilaja-sreda> (accessed 15 January 2020).
6. *Pamiatky Kotbusa – sheho podvyvtytsia. Povnyi hid po znakovykh mistsiakh*. Available at: <http://www.orangesmile.com/destinations/cottbus/index.htm> (accessed 15 January 2020).
7. *Hoteli ta restorany Kotbusa*. URL: <https://www.agoda.com/uk-ua/altstadthotel-am-theater/hotel/cottbus-de.html?cid=-218> Retrieved from: (accessed 15 January 2020).
8. Tanasiichuk O. Turystychna Nimechchyna chekaie ukrainsiv. *Ukrinform. Multymediina platforma inomovlennia Ukrainy*. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-tourism/2247361-turistichna-nimecchina-cekae-na-uk-rainciv.html> (accessed 22 November 2020). (in Ukrainian)
9. Voitenko K.K. (2011) Klasternyi pidkhid do formuvannia ta rozvytku turystskykh destynatsii z urakhuvanniam turystskoho potentsialu mist [Cluster approach to the formation and development of tourist destinations taking into account the tourist potential of cities]. *Komunalne hospodarstvo mist*, vol. 117, pp. 26–31. (in Ukrainian).
10. Dyshlovy, I.M. (2011) Pytannia formuvannia ta funktsionuvannia klasteriv u rekreatsiino-turystychnomu kompleksi rehionu [Issues of formation and functioning of clusters in the recreational and tourist complex of the region]. *Ekonomichni innovatsii*, vol. 44, pp. 79–89. (in Ukrainian)
11. Lypnytskyi T. (2013). Osobennosti reorhanyzatsyy u upravleniya ahrokholdynhom pry vьpolnenyу hosudarstvennoho oboronnoho zakaza [Features of the reorganization and management of an agricultural holding in the implementation of the state defense order]. *АПК: экономика, управление*, no. 3, pp. 41–45. (in Russian)
12. Mizhnarodna hrupa kompanii “Panorama-Rossel Holding“. Available at: <http://panorama-rossel.com/ru/about/> (accessed 22 November 2020).

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ИНДУСТРИИ ГОСТЕПРИИМСТВА В ГЕРМАНИИ

Аннотация. В статье исследовано развитие одной из основных форм международных экономических отношений – международной торговли услугами, в частности структурной единицы рынка услуг – туризма. Рассмотрены перспективы развития туризма в Германии, трансформация системы местного самоуправления на примере общин земли Бранденбург, где акцент был определен для туризма и киноиндустрии. Проанализированы заведения размещения и питания города Котбуса, преимущества создания проектной модели туристско-рекреационного кластера для развития региона. Исследовано планирование инновационной деятельности предприятий гостинично-ресторанного бизнеса и туризма, прогнозирование их развития, использование местных научно-исследовательских организаций и их интеграции, развитие новых сфер бизнеса, стартапов. Для усовершенствования функционирования сферы туризма исследован практический опыт хозяйственной деятельности интегрированных структур, которые создают благоприятные условия для развития производства, реализации продукции, оказания услуг. Рассмотрена эффективная деятельность Panorama-Rossel Holding – многопрофильного холдинга, который функционирует в Латвии и Германии. Группа консолидирует ряд компаний и осуществляет управление, контроль над своей инвестиционной деятельностью в сфере недвижимости, финансов и инновационных технологий.

Ключевые слова: туризм, инновационная кластерная модель, интеграция, учреждения для размещения туристов, учреждения ресторанный хозяйства.

CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE HOSPITALITY INDUSTRY AND GERMANY

Summary. The article examines the development of one of the main forms of international economic relations - international trade in services, in particular the structural unit of the services market tourism. Prospects for the development of domestic tourism in Germany, the transformation of local government, on the example of the communities of the state of Brandenburg, where the emphasis was on tourism and the film industry. The accommodation and catering establishments of the city of Cottbus, the advantages of creating a project model of a tourist and recreational cluster for the development of the region are analyzed. The planning of innovative activity of enterprises of hotel and restaurant business and tourism and forecasting of their development, use of local research organizations and their integration, development of new spheres of business, startups are investigated. It is determined that a characteristic feature of the city of Cottbus and the region is the diversity of representatives of different industries. To improve the functioning of tourism, the practical experience of economic activity of integrated structures, which create favorable conditions for the development of production. The effective activity of Panorama-Rossel Holding, a multidisciplinary holding company operating in Latvia and Germany, is considered. The Group consolidates a number of companies and manages and controls its investment activities in the field of real estate, finance and innovative technologies. To provide comfortable conditions for locals and tourists in Cottbus created a large number of attractive design hotels, in the heart of the city is a modern "SORAT Hotel Cottbus". It is engaged in effective historical construction and offers tourists a choice of rooms with white decoration. The composition is summarized by red accessories: designer carpets and fabrics. One of the most famous restaurants in the city is the Stadtwachter, which offers visitors a taste of popular German cuisine. Beef liver is perfectly cooked here, you can try stewed meat with vegetables, as well as classic schnitzel.

Key word: tourism, innovative cluster model, integration, tourist accommodation facilities, restaurant establishments.